

Sygn. akt I CSK 6372/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z wniosku A. Ł.
z udziałem G. G.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym 15 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skarg kasacyjnych wnioskodawcy i uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w Przemyśle
z 19 stycznia 2022 r., sygn. akt I Ca 183/21,

- 1. odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania;**
- 2. przyznaje adwokat C. K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Przemyśle kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) zł, w tym podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca A. Ł. i uczestniczka postępowania G. G. wnieśli skargi kasacyjne od postanowienia Sądu Okręgowego w Przemyśle z 19 stycznia 2022 r., oddalającego ich apelacje od postanowienia Sądu Rejonowego w Jarosławiu z 26 stycznia 2021 r. w przedmiocie podziału majątku wspólnego.

Wnioskodawca zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego w części oddalającej jego apelację, wnosząc o uchylenie postanowienia w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o

uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonym zakresie i poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, a w razie uznania, że podstawa naruszenia przepisów postępowania jest nieuzasadniona, uchylenie postanowienia Sądu drugiej instancji w zaskarżonym zakresie i orzeczenie co do istoty sprawy przez dokonanie podziału majątku wspólnego stron w sposób wskazany w skardze kasacyjnej.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie art. 385, art. 378 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c. oraz art. 45 § 1 k.r.o.

Natomiast uczestniczka postępowania zaskarżyła postanowienie Sądu Okręgowego w części oddalającej jej apelację, wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonym zakresie i poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Okręgowy nie rozpoznał wszystkich zarzutów apelacyjnych, przyjmując jednocześnie za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz ze względu na naruszenie art. 231 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną

postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Wnioski o przyjęcie obu skarg kasacyjnych do rozpoznania nawiązują w przeważającej mierze do naruszenia przepisów postępowania. Jednak oparcie skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących naruszenia przepisów postępowania nie pozwala na uznanie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Skargę kasacyjną można bowiem oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, który ocenia się przez odniesienie konkretnego rozstrzygnięcia do podstawy materialnoprawnej orzeczenia co do istoty sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 kwietnia 2019 r., I PK 115/18; z 21 grudnia 2021 r., IV CSK 615/21; z 31 sierpnia 2022 r., I CSK 3676/22). Oczywista zasadność skargi determinuje więc konieczność uchylenia zaskarżonego orzeczenia, wynikającą z naruszenia przepisów prawa materialnego. Zatem oparcie argumentacji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na naruszeniu przepisów postępowania – w przypadku zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy – jest niewystarczające, nie pozwala bowiem na stwierdzenie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wnioskodawca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcia skargi do rozpoznania wskazał na naruszenie jednego przepisu prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 k.r.o. Uzasadnienie naruszenia tego przepisu sprowadza się jednak do jednego zdania (k. 5-6 skargi kasacyjnej). Nie jest nawet wyjaśnione, jakie składniki majątku wspólnego nie zostały przez Sądy *meriti* rozliczone na skutek zarzucanego naruszenia. W skardze brakuje więc wyводу dotyczącego wpływu naruszenia tego przepisu na wynik sprawy. Natomiast przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi przecież wprost do

oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08).

Ponadto zasadnicza część argumentacji skarżącego zawarta we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zmierza do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny dowodów oraz poczynionych na tej podstawie ustaleń faktycznych. Skarżący wprost wskazuje na przyjęcie przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, bez dostatecznych merytorycznych rozważań w tej kwestii (k. 5 skargi). Zawarty zaś w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji, polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów, również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r., IV CSK 136/20).

Z kolei w skardze kasacyjnej uczestniczki, jako przepis prawa materialnego, którego naruszenie przemawia za przyjęciem skargi do rozpoznania, został wskazany art. 231 § 1 k.c. Jednak, w ocenie Sądu Najwyższego, w okolicznościach sprawy nie sposób przyjąć, że doszło do naruszenia tego przepisu w sposób kwalifikowany.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sytuacji, w której w czasie trwania małżeństwa ze środków majątku wspólnego wzniesiony został na nieruchomości stanowiącej majątek osobisty jednego z małżonków budynek, drugi z małżonków może żądać przeniesienia na swoją rzecz własności tej nieruchomości w części odpowiadającej jego udziałowi w majątku wspólnym i że roszczenie o wykup może realizować także w postępowaniu o podział majątku wspólnego jako sposób rozliczenia nakładów (uchwały Sądu Najwyższego: z 18 stycznia 1982 r., III CZP 54/81; z 11 marca 1985 r., III CZP 7/85; z 12 czerwca 1986 r., III CZP 26/86). Przyjmuje się ponadto, że o roszczeniu o wykup w postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd może orzec nie tylko

postanowieniem końcowym, ale także w postanowieniu wstępnym (art. 318 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), względnie w postanowieniu częściowym (art. 317 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Przy czym sąd może rozliczyć nakład z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków w drodze realizacji roszczenia o wykup wyłącznie na wniosek jednego z małżonków. Nie jest jednak związany takim wnioskiem i może w inny sposób, tj. przez zasądzenie odpowiedniej kwoty, rozliczyć dany nakład (uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., III CZP 34/10, postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2016 r., III CSK 64/15).

Skoro zatem Sądy *meriti* nie były związane wnioskiem uczestniczki co do realizacji roszczenia z art. 231 § 1 k.c., a rozliczenie nakładów z majątku wspólnego małżonków na majątek osobisty wnioskodawcy zostało dokonane przez uwzględnienie we wzajemnych rozrachunkach odpowiedniej sumy pieniężnej, to nie ma podstaw do uznania, że przepis ten został naruszony w sposób kwalifikowany, przesądzający o oczywistej zasadności skargi.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie wniesionych skarg kasacyjnych do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania oraz zgodnie z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 2 i § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) – mając na uwadze wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19, i z 20 grudnia 2022 r., SK 78/21 – przyznał adwokatowi C. K. kwotę 8100 zł, w tym podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestniczce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.